HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

3 iunie 2021 *

„Trimitere preliminară – Acordul de asociere CEE-Turcia – Decizia nr. 1/80 – Articolele 6 și 7 – Încadrare legală în muncă – Articolul 9 – Acces la învățământ al copiilor unui lucrător turc – Drept de ședere – Refuz”

În cauza C-194/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), prin decizia din 7 mai 2020, primită de Curte la 8 mai 2020, în procedura

BY,

CX,

FU,

DW,

EV

împotriva

Stadt Duisburg,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședinta Curții, și doamna C. Toader, judecător,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul danez, de J. Nymann-Lindegren, M. Jespersen și M. Wolff, în calitate de agenți;

– pentru guvernul neerlandez, de M. K. Bulterman și M. A. M. de Ree, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann și D. Martin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii între Comunitatea Economică Europeană și Turcia coroborat cu articolele 6 și 7 din această decizie. Consiliul de asociere a fost înființat prin Acordul de asociere dintre Comunitatea Economică Europeană și Turcia, care a fost semnat la 12 septembrie 1963, la Ankara, de Republica Turcia, pe de o parte, precum și de statele membre ale CEE și de Comunitate, pe de altă parte, și care a fost încheiat, aprobat și confirmat în numele acesteia din urmă prin Decizia 64/732/CEE a Consiliului din 23 decembrie 1963 (JO 1964, 217, p. 3685, Ediție specială, 11/vol. 1, p. 10, denumit în continuare „acordul de asociere”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între BY, CX, FU, DW și EV, resortisanți turci, pe de o parte, și Stadt Duisburg (orașul Duisburg, Germania), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către acesta din urmă a cererii lor având ca obiect obținerea unui permis de ședere.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit celui de al treilea considerent al Deciziei nr. 1/80:

„[Î]ntrucât, în domeniul social, considerațiile de mai sus urmăresc să îmbunătățească, în cadrul angajamentelor internaționale ale fiecărei părți, regimul de care beneficiază lucrătorii și membrii familiilor acestora în raport cu regimul instituit prin Decizia nr. 2/76 a Consiliului de asociere [din 20 decembrie 1976 privind punerea în aplicare a articolului 12 din acordul de asociere]; întrucât, pe de altă parte, ar trebui puse în aplicare dispozițiile referitoare la securitatea socială, precum și cele referitoare la schimburile de lucrători tineri.”

4 Articolele 6, 7 și 9 din Decizia nr. 1/80 figurează în cadrul secțiunii 1, intitulată „Aspecte legate de ocuparea forței de muncă și de libera circulație a lucrătorilor”, cuprinsă în capitolul II din această decizie, consacrat „dispozițiilor sociale”.

5 Articolul 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80 prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor articolului 7, referitor la accesul liber la încadrarea în muncă al membrilor familiei sale, lucrătorul turc care este încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru:

– are dreptul, în acest stat membru, după un an în care a fost încadrat în muncă în mod legal, la reînnoirea permisului său de muncă la același angajator, dacă acesta dispune de un loc de muncă;

– are dreptul, în acest stat membru, după trei ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal și sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității, să accepte o altă ofertă din partea unui angajator, la alegerea sa, făcută în condiții obișnuite și înregistrată la serviciile de ocupare a forței de muncă din acest stat membru, în cadrul aceleiași profesii;

– beneficiază, în acest stat membru, după patru ani în care a fost încadrat în muncă în mod legal, de accesul liber la orice activitate salariată, la alegerea sa.” [traducere neoficială]

6 Articolul 7 primul paragraf din această decizie prevede:

„Membrii familiei unui lucrător turc încadrat pe piața legală a muncii dintr-un stat membru, care au fost autorizați să se alăture acestuia:

– au dreptul să accepte – sub rezerva priorității ce trebuie acordată lucrătorilor din statele membre ale Comunității – orice ofertă de încadrare în muncă, dacă au locuit în mod legal pe teritoriul acestui stat de cel puțin trei ani;

– beneficiază, pe teritoriul acestui stat, de acces liber la orice activitate salariată, la alegerea lor, dacă locuiesc în mod legal pe teritoriul acestui stat de cel puțin cinci ani.” [traducere neoficială]

7 Articolul 9 din decizia menționată are următorul cuprins:

„Copiii turci care locuiesc în mod legal într-un stat membru al Comunității împreună cu părinții lor care au fost sau sunt încadrați în muncă legal în acesta vor fi admiși în acest stat membru în sistemul de învățământ general și la cursurile de ucenici și de formare profesională pe baza acelorași calificări pentru admitere, în ceea ce privește formarea solicitată, ca cele impuse copiilor resortisanților acestui stat membru. Ei pot beneficia, în acest stat membru, de avantajele prevăzute în acest domeniu de legislația națională.” [traducere neoficială]

Dreptul german

8 Articolul 4 alineatul (2) din Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Legea privind șederea, exercitarea unei activități profesionale și integrarea străinilor pe teritoriul federal) din 30 iulie 2004 (BGBl. 2004 I, p. 1950), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„Un străin care, în temeiul [acordului de asociere], dispune de un drept de ședere este obligat să dovedească existența acestui drept făcând dovada că deține un permis de ședere în cazul în care nu posedă nici o autorizație de stabilire, nici un permis de ședere permanentă UE. Permisul de ședere se eliberează la cerere.”

9 Articolul 50 alineatul (1) din această lege prevede:

„Un străin este obligat să părăsească teritoriul atunci când nu deține sau nu mai deține un permis de ședere necesar și atunci când nu există sau nu mai există un drept de ședere în temeiul [acordului de asociere].”

Litigiul principal și întrebările preliminare

10 BY, CX, DW, EV și FU sunt resortisanți turci. CX este soția lui BY, iar aceștia doi sunt părinții lui DW, EV și FU.

11 BY a intrat pe teritoriul Republicii Federale Germania pe baza unei vize la 5 septembrie 2015. La 4 noiembrie 2015, orașul Duisburg i-a acordat, în vederea exercitării unei activități independente, un permis de ședere valabil până la 27 martie 2017.

12 La 19 februarie 2016, CX, DW, EV și FU au fost autorizați să i se alăture lui BY pe teritoriul acestui stat membru în scopul reîntregirii familiei și au obținut, la 20 aprilie 2016, permise de ședere în temeiul dreptului național, valabile până la 27 martie 2017.

13 CX a exercitat activități salariate, în primul rând, de la 1 februarie la 30 aprilie 2016, în al doilea rând, de la 15 noiembrie la 31 decembrie 2017, în al treilea rând, de la 1 ianuarie la 15 ianuarie 2018 și, în sfârșit, în al patrulea rând, de la 1 august la 31 decembrie 2018.

14 La expirarea perioadei de valabilitate a permiselor lor de ședere, reclamanții din litigiul principal au prezentat orașului Duisburg o cerere având ca obiect prelungirea valabilității acestor permise sau eliberarea unor noi permise de ședere. Prin decizii administrative din 18 martie 2019, orașul Duisburg a respins această cerere.

15 La 22 martie 2019, reclamanții din litigiul principal au introdus o acțiune împotriva acestor decizii la instanța de trimitere, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf, Germania), susținând în esență că puteau să se prevaleze de un drept de ședere întemeiat pe articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80. Potrivit acestora, dispoziția menționată conferă copiilor turci nu numai un drept de acces la învățământ și la formare profesională, ci și un drept de ședere. În plus, pentru a asigura efectul util al acestor drepturi, părinții care exercită drepturile părintești în privința copiilor în cauză ar trebui în mod necesar să beneficieze de un drept de ședere.

16 Deși a constatat că reclamanții din litigiul principal nu au dobândit drepturi în temeiul articolelor 6 și 7 din Decizia nr. 1/80, instanța de trimitere ridică în esență problema dacă dreptul de acces la învățământ și la formare profesională prevăzut la articolul 9 prima teză din decizia menționată implică un drept de ședere autonom al copiilor turci, precum și, drept corolar, un drept de ședere pentru părinții care asigură în fapt îngrijirea acestor copii. În caz afirmativ, această instanță urmărește să afle care sunt condițiile privind acordarea unui drept de ședere în temeiul acestei dispoziții.

17 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Düsseldorf (Tribunalul Administrativ din Düsseldorf) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dreptul conferit copiilor turci în temeiul articolului 9 prima teză din [Decizia nr. 1/80] implică de asemenea, fără alte condiții, un drept de ședere în statul membru gazdă?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:
   a) Un drept de ședere în temeiul articolului 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 presupune ca părinții copiilor turci beneficiari ai acestei dispoziții să fi dobândit deja drepturi în temeiul articolului 6 alineatul (1) [din Decizia nr. 1/80] sau al articolului 7 din [această decizie]?
   b) În cazul unui răspuns negativ la [întrebarea 2 litera a)]: noțiunea de «încadrare legală în muncă», în sensul articolului 9 prima teză din Decizia nr. 1/80, trebuie să fie interpretată în același sens în care este interpretată în contextul articolului 6 alineatul (1) din [această decizie]?
   c) În cazul unui răspuns negativ la [întrebarea 2 litera a)]: dreptul de ședere al copiilor turci în temeiul articolului 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 poate fi dobândit după o perioadă de (numai) trei luni de încadrare legală în muncă a unui părinte în statul membru gazdă?
   d) În cazul unui răspuns negativ la [întrebarea 2 litera a)]: dreptul de ședere al copiilor turci implică de asemenea, fără alte condiții, un drept de ședere al unuia sau al ambilor părinți care exercită drepturile părintești?”

Cu privire la întrebările preliminare

18 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 trebuie interpretat în sensul că poate fi invocat de copii turci ai căror părinți nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolele 6 și 7 din această decizie și că implică, după caz, existența unui drept de ședere autonom în favoarea acestor copii în statul membru gazdă, precum și, drept corolar, în favoarea părinților care asigură în fapt îngrijirea acestora. În caz afirmativ, această instanță urmărește să afle care sunt condițiile privind acordarea unui drept de ședere întemeiat pe articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80.

19 În această privință, trebuie amintit că articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 consacră dreptul copiilor turci care locuiesc în mod legal într-un stat membru împreună cu părinții lor care au fost sau sunt încadrați în muncă legal în acesta de a fi admiși în acest stat membru în sistemul de învățământ general și la cursurile de ucenici și de formare profesională pe baza acelorași calificări pentru admitere, în ceea ce privește formarea solicitată, ca cele impuse copiilor resortisanților statului membru menționat (Hotărârea din 7 iulie 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, punctul 22).

20 Astfel, această dispoziție cuprinde o obligație de egalitate de tratament între copiii turci și cei ai resortisanților statului membru gazdă în ceea ce privește accesul la sistemul de învățământ și la cursurile de formare profesională în acest stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iulie 2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, punctul 23).

21 Or, reiese din însuși textul dispoziției menționate că dobândirea drepturilor prevăzute de aceasta face obiectul a două condiții cumulative, și anume, pe de o parte, ca copiii turci să locuiască în mod legal în statul membru gazdă împreună cu părinții lor și, pe de altă parte, ca aceștia din urmă să fie sau să fi fost încadrați în muncă legal în acest stat membru.

22 În consecință, este necesar să se verifice dacă copiii turci ai unor resortisanți turci care nu exercită sau nu au exercitat o activitate salariată în statul membru gazdă sau care au fost încadrați în muncă în mod legal pentru o perioadă mai scurtă de un an în acest stat membru se pot prevala de dreptul de acces la învățământ și la formare profesională în temeiul articolului 9 prima teză din Decizia nr. 1/80.

23 În această privință, prima dintre condițiile menționate impune ca copiii turci în discuție să locuiască în mod legal în statul membru gazdă cu părinții lor înainte de a putea avea acces la învățământ și la formare profesională în acest stat membru.

24 În ceea ce privește a doua condiție, aceasta trebuie înțeleasă în sensul că impune ca unul dintre părinți să exercite sau să fi exercitat o activitate salariată în statul membru gazdă cu respectarea dispozițiilor referitoare la încadrarea în muncă care figurează în Decizia nr. 1/80, și anume la articolele 6 și 7 din aceasta.

25 Astfel, Decizia nr. 1/80 vizează printre altele, conform celui de al treilea considerent al său, să îmbunătățească, în domeniul social, regimul de care beneficiază lucrătorii turci și membrii familiilor acestora. În special, articolele 6, 7 și 9 din această decizie fac parte din secțiunea 1 a capitolului II din aceasta, intitulat „Dispoziții sociale”, referitoare la aspecte legate de ocuparea forței de muncă și de libera circulație a lucrătorilor turci.

26 În ceea ce privește, în primul rând, articolul 6 alineatul (1) din Decizia nr. 1/80, acesta enumeră principalele condiții la care este supusă exercitarea unei activități salariate de către resortisanții turci care sunt încadrați pe piața legală a muncii dintr-un stat membru pentru acordarea și prelungirea permisului de muncă. Această dispoziție presupune ca persoana interesată să fie un lucrător turc pe

teritoriul unui stat membru, să fie încadrată pe piața legală a muncii din statul membru gazdă și să fi fost încadrată în mod legal în muncă pentru un anumit timp (Hotărârea din 26 octombrie 2006, Güzeli, C-4/05, EU:C:2006:670, punctul 26 și jurisprudența citată).

27 În special, astfel cum rezultă din cuprinsul articolului 6 alineatul (1) prima liniuță din Decizia nr. 1/80, lucrătorul dobândește un drept la reînnoirea permisului său de muncă pentru a continua să desfășoare o activitate salariată la același angajator după o perioadă de un an în care a fost încadrat în muncă în mod legal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, punctele 37 și 45).

28 De asemenea, condiția potrivit căreia lucrătorul turc trebuie să fie încadrat pe „piața legală a muncii", în sensul articolului 6 alineatul (1) prima liniuță din Decizia nr. 1/80, presupune o situație stabilă, iar nu precară pe piața muncii din statul membru respectiv și implică, în această privință, un drept de ședere necontestat (Hotărârea din 8 noiembrie 2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, punctul 39 și jurisprudența citată).

29 În al doilea rând, în temeiul articolului 7 primul paragraf din Decizia nr. 1/80, dobândirea unui drept propriu de acces la piața muncii în temeiul acestei dispoziții este supusă unui număr de trei condiții cumulative, și anume, în primul rând, ca persoana vizată să fie considerată un membru al familiei unui lucrător turc încadrat pe piața legală a muncii din statul membru gazdă, în al doilea rând, ca această persoană să fi fost autorizată de autoritățile competente ale acestui stat membru să se alăture lucrătorului menționat și, în al treilea rând, ca ea să aibă reședința în mod legal de un anumit timp pe teritoriul statului membru menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, punctul 29).

30 În acest cadru, trebuie să se constate că copiii turci ai căror părinți nu îndeplinesc niciunul condițiile prevăzute la articolele 6 și 7 din Decizia nr. 1/80, amintite la punctele 26-29 din prezenta hotărâre, nu se pot prevala de dreptul de acces la învățământul general și la formare profesională enunțat la articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80.

31 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 trebuie interpretat în sensul că nu poate fi invocat de copii turci ai căror părinți nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolele 6 și 7 din această decizie.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Articolul 9 prima teză din Decizia nr. 1/80 a Consiliului de asociere din 19 septembrie 1980 privind dezvoltarea asocierii între Comunitatea Economică Europeană și Turcia trebuie interpretat în sensul că nu poate fi invocat de copii turci ai căror părinți nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolele 6 și 7 din această decizie.

Semnături